

ÎNCHEIERE

05 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Cornelia Vicleanschi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei, recalcularea și achitarea pensiei pentru vechime în muncă, împotriva deciziei din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 09 august 2017, Cornelia Vicleanschi a depus cerere de chemare în judecată, concretizată pe parcursul examinării cauzei, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei, recalcularea și achitarea pensiei pentru vechime în muncă.

În motivarea acțiunii a invocat că a activat în organele procuraturii în calitate de procuror din anul 1991 pînă în anul 2015, fără întrerupere, avînd o vechime de procuror de 24 ani. Începînd cu 20 iunie 2005, i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă, în mărime de 80% din salariul mediu lunar potrivit funcției deținute.

Pensia a fost stabilită și calculată în condițiile Legii cu privire la procuratură, în vigoare la momentul atingerii vârstei de pensionare și urma să fie recalculată de fiecare dată la majorarea salariului lunar al procurorilor în exercițiu.

A indicat că, odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în baza Legii nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, de la 01 ianuarie 2008 cuantumul pensiei i-a fost recalculat conform dreptului dobîndit.

La fel cuantumul pensiei i-a fost recalculat de la 01 decembrie 2009 în legătură cu faptul că conform funcției deținute la momentul pensionării era remunerată și pentru deținerea accesului la documentele clasificate secrete.

Faptul dobîndirii la 20 iunie 2005 a dreptului de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție a procurorului în exercițiu și utilizării acestui drept

pînă la sfîrșitul anului 2011 nu a fost negat nici de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Prin Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, începînd cu 01 ianuarie 2013 salariul procurorilor s-a majorat cu 35%.

Reclamanta mai menționează că, de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost lipsită de dreptul dobîndit în mod legal de recalculare a pensiei, astfel considerînd că i-a fost încălcat grav dreptul său de proprietate, dobîndit anterior pe cale legală, prin aplicarea obligatorie pentru procurorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

Astfel, dînsa s-a adresat cu o cerere prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat restabilirea în dreptul de care a beneficiat la momentul pensionării și anume recalcularea pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorilor în exercițiu potrivit prevederilor Legii nr. 37 din 7 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii nr. 328 din 23.12.2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor modificată prin Legea nr. 152 din 01 iulie 2016.

Prin răspunsul primit de la Casa Națională de Asigurări Sociale din 21 iulie 2017, cu nr. V-1194/17, i s-a refuzat în admiterea cerințelor, refuzul fiind argumentat prin faptul că, drept urmare a modificării art. 73 din Legea cu privire la procuratură, prin Legea nr. 56 din 09.06.2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14.10.1998, pensiile se indexează anual la 01 aprilie, în așa mod, temei legal de a recalcula pensia, ca procuror din salariul majorat al procurorilor în exercițiu, nu este.

Reclamanta consideră refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale ca fiind neîntemeiat și ilegal din motiv că cuantumul pensiei i-a fost calculat și ulterior recalculat în mărime de 80% din salariul mediu lunar potrivit funcției deținute, cu recalcularea acesteia la fiecare majorare a salariului mediu lunar a procurorului în funcție, astfel, răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că la momentul actual, temei legitim de a recalcula pensia ca procuror din salariul majorat al procurorilor în exercițiu, nu există.

A indicat că Casa Națională de Asigurări Sociale, la examinarea cerințelor prealabile, nu a determinat corect raportul juridic în cauză, a interpretat eronat prevederile legale, circumstanțe care, în esență, au și generat aplicarea incorectă a prevederilor legale ce reglementează raporturile juridice legate de stabilirea și recalcularea pensiei reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorilor în exercițiu, ținîndu-se cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, în așa fel, fiindu-i încălcat grav dreptul de proprietate (pensie), dobîndit anterior licit, prin aplicarea obligatorie pentru procurori a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție,

Reclamanta a solicitat recunoașterea ca fiind ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. V-1194/17 din 21 iulie 2017, repunerea în dreptul lezat cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului-șef de secție din cadrul Procuraturii Generale, ținîndu-se cont de majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu, ținîndu-se cont de funcția deținută la data ieșirii

la pensie; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova să recalculeze pensia pentru vechime în muncă de fiecare dată în cazul majorării generale a salariului procurorilor.

Prin hotărârea din 14 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a recunoscut ca fiind neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.V-1194/17 din 21 iulie 2017, s-a repus Cornelia Vicleanschi în dreptul lezat la recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, în dependență de majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să achite Corneliei Vicleanschi pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul achitat Șefului de Secție a Procuraturii Generale în exercițiul funcției, începând cu data de 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 01 august 2016, după creșterea salariului potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25 februarie 2016 (în vigoare de la 01 august 2016), pe toată perioada de pensionare, reieșind din funcția deținută.

Pentru a decide astfel, instanța de fond a concluzionat că dreptul social la beneficierea de pensie pentru vechimea în muncă, inclusiv cu recalcularea acesteia, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, a fost dobândit de reclamantă la 02 septembrie 2002 și are valoare economică incontestabilă. Astfel dreptul reclamantei Cornelia Vicleanschi, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Prin urmare, răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.V-1194/17 din 21 iulie 2017 este ilegal și lezează un drept al reclamantei prevăzut de lege. În rezultat Casa Națională de Asigurări Sociale urmează să efectueze și recalcularea pensiei lui Cornelia Vicleanschi în baza formulelor normative.

Prin decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 mai 2018 ca fiind întemeiată și legală.

Pentru a decide astfel, Colegiul Curții de Apel Chișinău a considerat corectă concluzia primei instanțe privind ilegalitatea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.V-1194/17 din 21 iulie 2017, or, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art.46² din Legea cu privire la pensiile de asigurări sociale de stat nr.156 din 14 octombrie 1998, deoarece această normă a fost introdusă prin Legea nr.56 din 09 iunie 2011, pe când Cornelia Vicleanschi a obținut dreptul la pensie începând din 2006.

Colegiul a menționat că prima instanță corect a constatat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia intimă, se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit de aceasta la momentul stabilirii pensiei, care nu poate fi restrâns pe viitor.

La 23 ianuarie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat recurs în temeiul art.432 alin. (2) lit.c) Cod de procedură civilă, solicitând casarea deciziei din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei hotărâri noi prin care să fie respinsă ca nefondată cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului a indicat că la emiterea deciziei instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

În conformitate cu actele din dosarul de pensionare s-a constatat că, începînd cu 20 iunie 2005 reclamanta beneficiază de pensie pentru vechime în muncă, ca procuror în temeiul Legii cu privire la Procuratură nr.118-XV din 14 martie 2003 calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror și a constituit 2234,55 lei lunar. Ulterior prin Legea cu privire la Procuratură nr.294-XVI din 25 decembrie 2008 a fost abrogată Legea cu privire la Procuratură nr.118-XV din 14 martie 2003, reglementările legale ce țin de asigurarea cu pensie a procurorilor au fost transferate în noua lege cu privire la Procuratură. Prin Legea nr.56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost modificat art.73 al Legii cu privire la procuratură și abrogate aliniatele 3-10 din art.73. Astfel noua redacție a art.73 din legea nr.294 din 25 decembrie 2008, în vigoare de la 01 iulie 2011 prevede că: procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr.156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Ca rezultat începînd cu 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art.46² din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor.

A indicat că întru actualizarea mărimii pensiei în corespundere cu art.13 al Legii nr.156-XIV, pensiile se indexează anual la 01 aprilie.

Totodată, instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont nici de prevederile art.33 al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie care stabilește expres în ce cazuri intervine dreptul la reexaminarea pensiei.

A specificat că instanța de apel nu a aplicat prevederile art.73 alin.3 a Legii nr. 100 din 22 decembrie 2017 care prevede că actul normativ produce efecte doar cît este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv, or la moment o lege care să prevadă dreptul la recalcularea pensiei procurorilor nu este, deoarece a fost abrogată în anul 2011 și nu poate avea efect pe viitor.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prezentul litigiu a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, însă rezultînd din aceeași normă legală, Completul va examina admisibilitatea cererii de recurs prin prisma prevederilor Codului de procedură civilă, avînd în vedere că prezenta

procedură de contencios administrativ a fost inițiată pînă la intrarea în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului confirmă faptul că decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință părților la proces la 24 octombrie 2018 (f.d. 151), însă lipsește confirmarea recepționării acesteia.

Astfel, recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale la 23 ianuarie 2019, se consideră depus în termen.

La 13 februarie 2019, în adresa intimă a Cornelia Vicleanschi a fost expediată copia recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea de a depune referință la recurs.

La 21 februarie 2019 Cornelia Vicleanschi a depus referință la cererea de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat emiterea unei încheieri prin care recursul declarat de recurent la decizia Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2018 să fie declarat inadmisibil.

În conformitate cu art. 439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinînd temeiurile recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărîre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74). De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care

întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag.45 sau *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) Cod administrativ, art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh